

Pentru a răspunde la această întrebare simplă apelăm iar la memorialistică. După studiul sumar al memorialisticii mai adăugăm un nume: rabin şef Alexandru Şafran, originar din Bacău. Dânsul nu declară în memorii faptul că a salvat 95% dintre evreii din România (precum dl. Wilhelm Filderman), nici nu-şi intitulează memoriile: "Eu i-am salvat pe evreii din România" (precum Radu Lecca). După instaurarea regimului roşu a trebuit să emigreze, totuşi înainte a apelat la prelaţi şi la regina-mamă să împiedice deportările. S-a dus în Elveţia, la Geneva ca Mare Rabin. Domnia Sa însuşi e salvator de evrei: surorile Domniei Sale urmau să fie recuperate de trupele române şi trebuiau aduse în România: Mayer Pechthalf din Murafa şi Elka Birbraier din Verkovka. Generalul Vasiliu nu-şi amintea să se fi aprobat repatrierea la 07.02.1944 (Matatias Carp- Cartea Neagră III, Soc. Dacia Traiană, Bucureşti, 1947, pag. 460, pe dacoromanica.ro). Chestiuni de memorie. Dacă nu au fost salvate, măcar a existat intenţia.

Dar în Cronologia Istorică de la Capitolul VII, din aceeaşi lucrare scrie despre meritul incontestabil al lui Radu Lecca: la 22 noiembrie 1942 propune ca cei 75.000 de evrei rămaşi în viaţă în Transnistria să fie lăsaţi să emigreze, în schimbul unei taxe care însuma câteva zeci de mii de miliarde (era inflaţie), care ar trebui procurate de la evreii din străinătate (şi găsise de la cine...). Oricum, Dânsul se implică activ în fiecare caz sesizat, împreună cu Ghestapoul din România –dr. A. Tester, deţinător de acţiuni ale liniei de nave maritime Cunard Star pag. 423, linie favorizată în transporturile de emigrare din România în acei ani- şi cu Dl. ambasador german Baron Killinger (inclusiv pentru unele cazuri de copii –trei copii polonezi- aflaţi în Bulgaria pag. 423: dl. Killinger a dat ordin să fie lăsaţi să plece, căci Ghestapoul din Bulgaria nu era precum cel din România). Şi emigrarea orfanilor e negociată cu sume de cca. 1.500 de lei de cap pentru Unterman şi cca. 300-500 pentru Brück (pag. 423).

Dar să revenim la subiect: la 15 august 1942 se află vestea intenţionării pregătirii deportărilor evreilor din Banat şi Transilvania de Sud. Se apelează la medicul personal al Liderului, Dl. medic Stroescu, director al noii înfiinţate instituţii Palatul Invalizilor, plătindu-se 100 de milioane de lei acestei instituţii (era inflaţie). Mitropolitul Bălan al Ardealului a sosit de urgenţă şi a stârnit plânsetele reginei-mamă Elena, organizându-se un dejun dramatic şi cu plânsete (pag. 237). S-a mai apelat la Monseniorul Andrei Cassulo, Nunţiu Apostolic şi la Excelenţa Sa, René de Weck, Ministrul Elveţiei, care au intrat în horă cu hotărâre (pag. 237-238). Iar, decizia de deportare a celor din Banat şi Ardealul de Sud din 10.10.1942, este revocată la insistenţele liderilor Filderman şi Ştefan Antal (pag. 242). Deportarea se amâna pentru primăvară (dar au fost şi evenimente pe front).

În final, Ion Antonescu a transmis că ideea deportărilor din Banat şi Ardealul de Sud a fost abandonată, fără a se ştii care intervenţie a fost decisivă.

Un fost ministru al guvernului refuză reintrarea în guvern, deşi rechemat, motivând pentru intimi: "Nu aţi cetit mesajul lui Cordel Hull ? Mai e acum momentul să mă pun în bocluc cu evreii ?". Ministrul de interne spune dlui Filderman că generalul Vasiliu e responsabil de deportări (dar ar fi în înţelegere cu nemţii).

Se pare totuşi că ameninţarea cu deportarea în Transnistria funcţiona în fiece caz. Dar nici ameninţările acestea nu s-au mai transpus: ultimii deportaţi au fost şase evrei din Bacău la 04.11.1942, care ar fi uzat de acte false pentru a eluda măsurile de prigoană (ultimii, cu excepţia dlui. W. Filderman şi a soţiei sale, care în loc de sumele solicitate oferise alte memorii: un expozeu prin care se motiva de ce nu se mai pot plăti 4 miliarde de lei la 26.03.1943 pag. 294. Cei din organizaţia Todt atentează la viaţa Dlui. Filderman). Bukarester Tagblatt (no. 4700) şi Donauzeitung de la Belgrad (08.08.1942), scriu despre curăţarea României de evrei şi despre sumele (450 milioane de lei) intrate în industrie şi în Bănci de la evreii români.

Cu titlul "Marea epidemie de tifos exantematic" de la pag. 320 scrie că în Şargorod erau doar patru fântâni, etuve deteriorate, petrolul scump, etc. O altă epidemie, poate nu atât de gravă a fost de febră tifoidă şi para-tifos. Afectaţi, evrei localnici şi evrei din Dorohoi. Aceste boli erau endemice în regiune.

De ce trebuia să ajungem la Vladivostok de fapt ? Ştiţi că Alaka este de drept a României ? Iar plictisiţii de acolo (în râraită, atfel spus inuiţii) ar putea fi buni români ? Cum astfel ? Nicio masă fără peşte sărat (oceanic ?) şi iubesc şi îngăduie câinii cu ochi albaştrii.

Scris treiprezece decembrie 2021, trimis la sighet-online, revăzut uşor aceeaşi zi.

Scris de Gheorghiţa N. Dobre şi Valentin-Claudiu I. Dobre din surse scrise şi internet